

Luonnosta Sinulle

Arktiset Aromit ry:n luonnontuotealan julkaisu 2019

*Luontomatkailukilpailun
voittajat esittelyssä*

*Verkkopalveluista ratkaisuja
luonnontuotealan haasteisiin*

*Marjahavainnot.fi
auttaa marjastajaa*

Marjakaverikampanja käynnistyy!

Julkaisija: Arktiset Aromit ry

Päätoimittaja: Birgitta Partanen, Arktiset Aromit ry

Taitto: Anne Hytönen, Arktiset Aromit ry | **Ulkoasu:** Marjo Räisänen, Arktiset Aromit ry

Kansikuva: Kultaranta Resort Outdoor voitti Luonto matkailussa -kilpailussa valmiiden tuotteiden yrityssarjan TULI-tuotteellaan.

Takakannen kuva: Hoitola Susannea & T:mi Erä Elli osallistuivat Luonto matkailussa -kilpailuun hyvinvointikokonaisuudellaan.

Yhdessä hyvä tulee! pääkirjoitus, Birgitta Partanen	3
Luontomatka kilpailun voittajat esittelyssä Anne Hytönen, Arktiset Aromit ry.....	4
Verkkopalveluista haetaan ratkaisuja luonnontuotealan haasteisiin Juha Rutanen, Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti.....	8
Luonnontuotealan toimialapäällikkö esittäytyy Mika Honkanen, ELY-keskus.....	10
Uusi sienten havainnointikulttuuri syntynyt – uusia havaintoja jo yli 30 000! Tea von Bonsdorff, Luonnontieteellinen keskusmuseo.....	11
Marjahavainnot.fi auttaa marjastajaa + Metsään.fi Anne Hytönen, Arktiset Aromit ry.....	12
Luonnontuotealan konkari Simo Moisio eläketunnelmissa Birgitta Partanen, Arktiset Aromit ry.....	13
Luonto sinulle kuiskailee Elina Nihtilä, Arktiset Aromit ry.....	14
Kuusenkerkkäkeräin vei voiton ideakilpailussa Hilkka Rantala	16
Taide tuli gallerioista metsään Salla Anttonen, Arktiset Aromit ry.....	18
Puolukan ja karpalon makuista energiaa koko maailmalle! Elina Nihtilä, Arktiset Aromit ry.....	20
Marjastuksen MM-kisat Suomussalmella 14.9.2019 Kaisu Seppänen, Arktiset Aromit ry.....	22
Marjakaverikampanja käynnistyy – tule mukaan! Birgitta Partanen, Arktiset Aromit ry.....	23

Yhdessä hyvä tulee!

Luonnontuoteala elää voimakkaasti kehittymisen kautta. Alalle on tullut paljon uusia yrityksiä ja hanketoimijoita.

Myös metsäsektori, etenkin Suomen Metsäkeskus, on ilahduttavan vahvasti ottanut haltuun luonnontuotealan mahdollisuudet ja niiden edistämisen. Metsänomistajien keskuudessa kiinnostus monikäyttöön realistisen tulonlähteenä kasvaa kohisten. Näemme metsän puilta.

Digitalisaation ja teknologian avulla etsitään ratkaisuja alan haasteisiin. Paljon on jo tapahtunutkin: LUKE on kehittänyt viime vuonna julkistamaansa Marjahavainnot.fi-palvelua entistä toimivammaksi, Sieniatlas.fi on kerännyt jo yli 30 000 merkintää ja Metsään.fi-palvelun avulla voi nyt ilmoittaa metsänsä liitettäväksi mukaan luomukeruualueeseen. Työn alla oleva sähköinen kerääjärekisteri auttaa kysyntää ja tarjontaa kohtaamaan.

Uusia ideoita on haettu yhteistyössä kilpailujen avulla. Luonnontuotteiden hyödyntämiseksi matkailussa järjestettiin Luonto matkailussa -kilpailu yhteistyössä Suomussalmen kunnan kanssa. Ikuisuusongelmaan, luonnontuotteiden talteenoton tehostamiseen, etsittiin ratkaisuja JAMKin, Suomen Luontoyrittäjyysverkoston ja Suomen metsäkeskuksen kanssa ideakilpailulla. Kilpailujen tuloksista kerrotaan tässä lehdessä.

Vain muutos on pysyvää, sanotaan. Muutoksia on tapahtunut myös luonnontuotealan henkilöissä. Vuoden 2014 lopusta luonnontuotealan toimialapäällikkönä toiminut Anne Ristioja palasi Lapin Ely-keskuksen ryhmäpäällikön tehtäviin, ja hänen tilallaan aloitti Mika Honkanen Pohjois-Karjalan Ely-keskuksesta.

Arktisia Aromeita alusta asti, vuodesta 1983, luotsannut Simo Moisio siirtyi eläkkeelle heinäkuussa 2018. Allekirjoittanut on nyt vuoden verran koettanut täyttää Simon suuria saappaita. Yhdistyksen julkaisuista pitkään vastanneen Marjo Räisäsen tilalle vaihtui keväällä viestintäasiantuntijaksi Anne Hytönen.

Haluan kiittää sekä Simoa, Marjoa että kaikkia yhteistyötahoja kaikesta avusta ja kannustuksesta. Pienen toimialan vahvuutena onkin hyvät yhteistyöverkostot ja yhteen hiileen puhaltaminen. Yhdessä hyvä tulee!

Menestyksestä satokautta 2019!

Birgitta Partanen
Toiminnanjohtaja
Arktiset Aromit ry

ps.

Tulethan mukaan Marjastuksen MM-kisoihin 14.9.2019! Ei huolta, vaikkei sinulla vielä olisi marjakaveria. Voit laittaa marjakaverin hakuun kampanjamme avulla. Seuraa tiedotustamme! ☑

Luontomatkailukilpailun VOITTAJAT ESITTELYSSÄ

Teksti: Anne Hytönen, Arktiset Aromit ry

Kuvat: Kultaranta Resort Outdoor, Rahula Ranch, Tuusulanjärven Matkailu ry

Luonto matkailussa -kilpailun tavoitteena oli nostaa esiin nykyistä monipuolisemmin luonnon ja luonnontuotteiden mahdollisuuksia myös matkailussa. Eri sarjoissa nähtiinkin monipuolisia ehdotuksia eri puolilta Suomea.

Kilpailussa palkittiin ehdotukset viidessä eri kilpailuluokassa, aina ideatasolta jo olemassa oleviin tuotteisiin sekä yrityssarjassa että avoimessa sarjassa. Myös yleisö sai äänestää omaa suosikiaan.

Kilpailun asiantuntijaraati ilahtui ehdotusten laajasta kirjosta, mikä kuvastaa hyvin luonnon tuotteiden mahdollisuuksia osana erilaisia matkailutuotteita.

Voittajaehdotuksia yhdistää alueen paikallishistorian tuominen mukaan elämyksiä sisältäviin palveluihin. Asiakkaat osallistetaan retken aktiviteetteihin, ja lopputuloksista nautitaan usein yhdessä retken aikana tai sen päätteeksi.

TULI: Matka erätaitojen ja nuotion äärelle

Yrityssarjan jo olemassa olevan tuotteen sarjassa voittoon kiri Naantalista **Kultaranta Resort Outdoor** – TULI -tuotteella (<https://kultarantaresort.fi/tag/tuli/>). TULI kuvataan matkaksi tulenteeseen, jossa tarina päättyy kotimaisista raaka-aineista koottuun kolmen ruokalajin nuotioruokailuun lähimetsässä. Tuotteeseen kuuluu

erä- ja luonto-oppaan palvelut, alkumalja ja tulen paahtamat leipätikut, luonnonyrttejä sisältävä lohiateria sekä loimutulella keitetty kahvi ja tee jälkiruokineen.

Kestävä kehitys on huomioitu tuotteen konseptoinnissa hyvin. Ruokahankinnoissa tehdään yhteistyötä alueen lähiruokatuottajien kanssa, ohjelmapalvelu tehdään ilman tekniikkaa rajatulla alueella, eikä se aiheuta melusaasteita. Palvelussa käytettävät tuotteet ja materiaalit ovat ekologisesti tuotettuja, ja jätteet kompostoidaan yrityksen kierrätysjärjestelmän avulla.

Erä- ja luonto-oppaat ohjeistavat osallistujia toimimaan ja liikkumaan luonnossa turvallisesti ja oikein. Ohjelma on suunniteltu tulen ja erätaitojen ympärille myös historia huomioiden. Retken jäljet siivotaan yhdessä, ja turvallisuus huomioidaan koko palvelun ajan.

TULI on osa isompaa tuotepohjasta, jonka toivotaan lisäävän kauppa yrityksen yhteistyökumppaneille ja tuovan tunnettuutta koko alueelle.

Mertemme salaiset herkut: Villikalojen matka merestä lautaselle

Yrityssarjan konseptointivaiheessa olevan tuotteen sarjan ykkönen oli Turun saaristossa sijaitseva **HerrankukkarO Oy** ehdotuksella Mertemme salaiset herkut -villikalojen matka merestä lautaselle (<https://www.herrankukkarO.fi/fi>). HerrankukkarO Oy voitti tuotteellaan myös yleisöäänestyksen.

Palvelukonseptissa avataan ovea villikalalan valmistuksen saloihin. Samalla osallistujille kerrotaan särkikalojen kalastuksen sekä kulutuksen hyödyistä vesistöillemme sekä itse ruokailijoille. Tavoitteena on muokata kuluttajatottumuksia, jotta ns. roskakaloja hyödynnettäisiin lähiruokana entistä enemmän palvelukokemuksen jälkeen.

Osallistujan matka alkaa kalojen tunnistamisella ja päättyy herkullisen maistelumenun nautiskeluun. Aktiviteetin aikana villikalat perataan, käsitellään ja valmistetaan friteeraamalla, savustamalla, loimuttamalla ja hiillostamalla, myös graavauksesta kerrotaan. Kaloina käytetään alueen kalatilanteesta riippuen lähivesien kaloja: lahnaa, särkeä, norssia, suutaria sekä ahventa ja haukea.

Osallistajat voivat itse ideoida ja luoda annokset, joiden maustamisessa käytetään kotimaisia villiyrtejä ja marjoja kuten tyrniä.

Konseptointivaiheessa oleva palvelu on luotu yrityksen historian ja ammattitaidon pohjalta, ja se on tarkoitettu sekä toteuttaa itsenäisenä palveluna että liittää yrityksen muihin tarjolla oleviin palveluihin.

Rahula Ranchilla kerätään kuusenkerkkää

Yrityssarjan ideatason voiton otti Rahula Ranch Mikkelistä kuusenkerkkäkeruuretkellä (<http://rahularanch.fi/>). Palvelu on ideoitu Rahula Ranchin kuusenkerkkätuotteiden innostamana, sillä yritys tuottaa kuusenkerkkä-inkiväärijuomia paikallisesti.

Turisteille ja paikallisille halutaan järjestää mahdollisuus ottaa osaa tilan suosittujen juomien raaka-aineiden keräämiseen. Samalla opittaisiin kuusenkerkkä-terveysvaikutuksista. Asiakkaat saisivat tapahtuman päätteeksi mukaansa keräämistään kuusenkerkkästä tehtyjä tuotteita.

Palveluun on ideoitu lisäksi tutustumista läheisen maatilan eläimiin, yöpymiseen, saunomiseen ja mökkeilyyn. Tarjolla olisi paikallista ruokaa tai käynti paikallisessa ravintolassa.

Luontoretki Pikku-Kolin luonto- ja kulttuurimaisemiin Tuusulassa

Avoimessa sarjassa jo olemassa olevan tuotteen sarjan voittaja oli Tuusulanjärven Matkailury:n ehdotus Luontoretki Pikku-Kolille Uudeltamaalta (<https://www.visittuusulanjarvi.fi/>).

Tuusulanjärvi on tunnettua taiteilijayhteisöaluetta, ja Sarvikallio oli taiteilijaperheiden suosima retkipaikka Tuusulanjärven länsipuolella. Soutuveneillä tehdyillä eväsretkillä oli mukana koko perhe, ja taiteilijat ikuistivat retkeläisiä ja maisemia maalauksiinsa.

Pikku-Kolin nimi juontaa juurensa taitelija Eero Järnefeltiin, joka kutsui Sarvikalliota joskus

”Pikku-Koliksi”. Kallion korkein kohta nousee järven pinnasta 25 metrin korkeuteen. Järnefelt ja Pekka Halonen ovatkin ikuistaneet nämä kalliot maalauksiinsa usein vastarannalta nähtynä.

Alueen historiaa hyödynnetään luontoretkellä, joka tehdään oppaan johdolla uudistetulle Sarvikallion alueelle. Opas kertoo sekä luonnosta että alueen historiasta. Retken aikana kierretään helppokulkuinen luontopolku, jossa on huomioitu erilaiset käyttäjäryhmät. Nuotion äärellä nautitaan valmiiksi pakattu luomulähiuokatuotteista valmistettu lounas. Jälkiruuksi paistetaan nuotiolla tikkupullaa, joka nautitaan nokipannukahvien kera.

Palvelussa huomioidaan kestävyys monella tavoin. Oppaan johdolla liikkuvat retkeilijät noudattavat yleisiä luonnonsuojelualueen sääntöjä, ja retkelle kuljetaan joukkoliikennettä käyttäen. Palvelu tuotetaan ympäristöystävällisesti, eikä luonnonsuojelualueelle jätetä jälkiä.

Tuotteen avulla vaalitaan ympäristön lisäksi paikallista kulttuuriperintöä ja vaikutetaan koko alueen matkailun elinvoimaisuuteen ja paikallisten toimijoiden elinkeinoon. Palvelun toteuttaa paikallinen opastettuja retkiä järjestävä yrittäjä, ja retkilounaan valmistaa paikallinen luomuravintola.

Luonnontuotteita majoituspaikkaan Kainuussa

Ideatason sarjan voitti Jari Paasovaaran PureKainuu.com Hossasta. Idean mukaan majoituspaikan varaaja pääsee tutustumaan ja ostamaan alueella tuotettuja luonnontuotteita etukäteen. Lisäksi tuotteita on mahdollisuus tilata suoraan huoneeseen tai mökkiin nettilinkin ja yksilöivän tunnusteen avulla.

PureKainuu.com välittää tilaukset luonnontuoteyrittäjälle, joka toimittaa valmiiksi mietityn logistiikan kautta tuotteet majoitusyritykseen. Majoitusyrittäjä toimittaa tilauksen oikeaan osoitteeseen matkailijan saapumispäivänä.

Majoituspaikoissa on esillä PureKainuu.com-nettilinkin lisäksi esitteitä ja tilauslomake, jolla luonnontuotteita voi tilata joko majoituspaikkaan tai kotiin. Markkinointiluvan saatuaan PureKai-

nuu välittää asiakkaalle tarjouksia ja tietoa luonnontuotteiden saatavuudesta.

Viininmaistajaisista hyvinvointituotteisiin

Ehdokkaiden joukossa oli paljon hyviä tuote- ja palvelukonsepteja, ja voittajien valinta oli tuomariston mielestä paikoitellen vaikeaa.

Esimerkiksi yrityssarjassa markkinoilla olemassa olevien sarjassa oli ehdolla muun muassa Wine in the Woods, jossa osallistujat pääsevät lehti- tai havumetsään rätälöityyn viinistävään. Kolmen matkailuyrityksen yhteistyönä oli puolestaan toteutettu yhteinen luontopäivä Karkalin luonnopuistoon. Tanja Pyykkösen turvesaunasta on juttu tässä lehdessä (sivu 14).

Muista osallistujista mainittakoon hyvinvointituotteilla toteutettu kahden yrityksen yhteistyönä toteutettu perinnehoidosauna Pelkosenniemenellä sekä tarinoiden ympärille rakennettu Karelian Living -teemapäiväkokonaisuus.

Luonto matkailussa -kilpailun järjestivät yhteistyössä Arktiset Aromit ry ja Suomussalmen kunta. Mukana kilpailun organisoinnissa oli myös Suomen Matkailuorganisaatioiden yhdistys – Suoma ry.

Verkkopalveluista haetaan ratkaisuja luonnontuotealan haasteisiin

Teksti: Juha Rutanen, Ruokasektorin koordinaatiohanke, Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti
Kuva: Pixabay

Suomalaisia luonnontuotteita arvostetaan maailmalla korkean laadun ja arvoaine-pitoisuuden takia, mutta usein luonnontuotteilta edellytetään myös luomua. Laajat luomusertifioidut keruualueet ovatkin vahvuutenamme.

Valitettavasti tavoitteet luomukeruualueiden laajentamisesta ja ulottamisesta aiempaa kattavammin myös Etelä-Suomessa eivät ole hetkeen toteutuneissa. Luomukeruusäännösten uustarkastelun jälkeen luomupinta-ala itseasiassa onkin pienenemässä Pohjois-Suomessa miljoonilla hehtaareilla jo tänä satokautena.

Ponnisteluja luomuluonnontuotteiden saatavuuden parantamiseksi kuitenkin jatketaan. Suomen Metsäkeskus ryhtyi MMM:n toimeksiantosta valmistelevaan sähköistä palvelua helpottamaan luomukeruualueiden muodostumista.

Osana Metsään.fi -palvelua metsänomistaja voi jatkossa ilmaista suostumuksensa ja sitoumuksensa siihen, että hänen metsänsä liitetään luomusertifioituun keruualueeseen. Palvelu otetaan vaiheittain käyttöön kesän ja syksyn aikana, toivotaan järjestelmälle käyttäjiä niin metsänomistajien kuin luonnontuotealan yritysten osalta.

Digitalisaatio yltämässä keruutoimintaan – paperiset kortit jäämässä historiaan

Luonnontuotteiden poimijakoulutuksia suorittaneille on ollut aikanaan olemassa rekisteri ja jaettavat paperiset kortit, mutta järjestelmän ylläpito on vuosien mittaan hiipunut. Tietoja koulutetuista ei ole kattavasti saatavissa, jolloin raaka-aineiden ostajatkään eivät heitä tavoita.

Kerääjäkorttia pidetään kuitenkin alan jalostavissa yrityksissä varsin laajalti tarpeellisenä osoituksena lajintunnistuksen, laatukriteerien, kestävän keruun ja esikäsittelyn osaamisesta. Laadukkaiden tuotteiden perusta luodaan jo raaka-aineita kerättäessä ja esikäsiteltäessä. Laadun varmistamisessa tarvitaan koko alkutuotantoketjun osaamista.

Koulutettujen kerääjien kokoamiseksi ja tavoittamiseksi on ryhdytty rakentamaan verkkopohjaista

kerääjärekisteriä. Työstä vastaa Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti, ja tekemistä rahoittaa MMM. Sähköisen järjestelmän avulla hallitaan raaka-aineiden toimitusketjua, lisätään toimijoiden yhteistyötä ja varmistetaan laadukkaan raaka-aineen saatavuus yritysten tarpeisiin.

Verkkopalveluun voidaan liittää raaka-aineita koskevat keruuohjeet ja laatukriteerit sekä karttapalveluita keruualueista. Tietojärjestelmä mahdollistaisi myös raaka-aineiden jäljitettävyyden kehittämistä.

Verkkopalvelun kautta kerääjä voi esittää pätevyytensä eli lajikohtaiset kurssisuorituksensa, nähdä listaukset raaka-aineiden ostajista ja kysytystä raaka-aineista, ilmoittautua kerääjäksi sekä päivittää osaamistaan.

Ostavien yritysten on puolestaan mahdollista olla raaka-ainetarpeissa yhteydessä ketjun eri toimijoihin ja hakea rekisteristä aktiivisia kerääjiä. Järjestelmä myös auttaa kokoamaan keruutoimintaa yhteen riittävän suurien toimituserien aikaansaamiseksi.'

Keruutoimintaa edelleen koottava yhteen

Luonnontuotteiden keruutoimintaa on tärkeää koota yhteen taloudellisesti ja tuotannollisesti järkevien toimituserien aikaansaamiseksi. Alueellisia keruuverkostoja yhteisine tuotantotiloineen tarvitaan jalostavien yrittäjien kumppaneiksi.

Pienet, yksittäisten kerääjien tarjoamat raaka-aine-erät ovat ostaville yrityksille hankalia ajankäytöllisesti ja kuljetuskustannustensa takia. Yhteistyön avulla myös keruumenetelmiä ja -välineistöä päästään tehokkaammin kehittämään keruun tuottavuuden ja kannattavuuden parantamiseksi.

Paikallisessa ja pienimuotoisessa toiminnassa raaka-aineiden hankinta suoraan alkutuottajilta eli tyyppillisesti kerääjiltä saattaa olla varsin toimiva ratkaisu muun muassa vero- ja säädöshelpotusten ansiosta. Mittakaavan, etäisyyksien sekä laatu- ja jalostusvaatimusten kasvaessa tilanne usein muuttuu.

Käytettävä toimintamalli vaikuttaa siihen, mitä säädöksiä ja millaisia verokäytäntöjä raaka-ainei-

den hankintaketjussa sovelletaan. Keruun kynnyksen pitämiseksi matalana kannattaa usein organisoida toimintaa siten, että velvoitteista huolehditaan keskitetysti välittäjän toimesta. Välittäjäportaan raaka-aineen hintaa nostavan osuuden tulisi korvautua jalostajien raaka-aineensaannin helppoutena ja varmuutena.

Yritysvetoisten luonnontuoteraaka-aineiden keruu- ja vastaanottokeskuksien perustamista

tulee edelleen aktivoida ja tukea. Keruukeskuksia asianmukaisine tuotanto- ja varastointitiloineen sekä riittävine kuivaus- ja pakastuskapasiteetteineen tarvitaan eri maakuntiin.

Ratkaisut edellyttävät raaka-aineita ostavien yritysten vuorovaikutusta ja yhteistyön edelleen kokoamista. Investoinneilla parannetaan raaka-aineiden ympärivuotista saatavuutta ja laatua.

Luonnontuotealan toimialapäällikkö esittäytyy

Olen Mika Honkanen, Itä-Suomen yliopiston sekä Karelia-ammattikorkeakoulun kouluttama ekonomisti-insinööri ja 12 vuoden myyntityön sekä yhdeksän vuoden viranomaisroolin kasvattama.

Luonnontuotealan lisäksi toimenkuvani sisältää maaseuturahaston yritystukien sekä hanketuen myöntöpäätösesittelijän tehtävät sekä tarvittaessa tuetun rakentamisen lausunnot. Sijaintini on Joensuu.

Toimialapäällikön tehtävänkuvaa itseäni peilaten tunnen tilastolliset menetelmät kansantaloustieteen kautta. Työotteeni on jalkautuva ja lähtökohtaisesti haluan tavata kasvotusten kaikki ne henkilöt, joiden kanssa teen suoraa yhteistyötä. Oma roolini on mielestäni tietoa jalostava koordinoiva katalyytti.

Katson tulevaisuuteen vahvasti biotalouden kiihkareilla. Olen asettanut tässä vaiheessa itselleni konkreettisiksi tavoitteiksi laajat verkostot, tarkoituksen mukaisen tutkimustyön sekä olemassa olevien resurssien tehokkaan edistämisen.

Luonnontuotealan liiketoimintamallit, arvoketjut sekä kv-suhde-toiminta ovat työlistani kärjessä. Luonnontuote on äärimmäisen potentiaalinen brändi. Samanlaisesti se edustaa myös kaupallisuuden ”vasta-kohtaa”, joka luo rajapintoja ja näin ollen kiinnostavuutta.

Odotan tulevalta vuodelta paljon ja siksi annan itsestäni vielä enemmän tähän tehtävään. Pian nähdään, ja jos ei ole vielä kuulunut, ota sinä yhteyttä minuun. ☑

Tavoitteellista yhteistyötä rakentaen,

Mika Honkanen
0295 026 102
mika.honkanen@ely-keskus.fi
www.linkedin.com/in/mikahonkanenELY

Uusi sienten havainnointikulttuuri syntynyt – havaintoja jo yli 30 000!

Teksti: Tea von Bonsdorff, Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus
Kuva: Jukka Vauras

Koneen säätiön rahoittama Sieniatlas-kansalais-tiedehanke lähti käyntiin vuoden 2016 alussa. Tätä ennen kansalaisten sienihavaintoja ei ollut koordinoitusti kerätty. Sienihavaintoja on kertynyt nyt jo yli 30 000 noin 2200 lajista. Tästä saamme kiittää kaikkia havaintoja tehneitä sieniharrastajia ja -tutkijoita. Havainnot ovat löydettävissä Lajitietokeskuksesta: laji.fi/havainnot.

Sienet on huonosti tunnettu, mutta monimuotoisuuden suojelun kannalta keskeinen eliölajiryhmä. Helposti löydettävissä olevat sienten itiöemät kertovat ympäristön muutoksista asioita, joita ei välttämättä muiden lajiryhmien avulla havaita, ainakaan yhtä ajoissa tai selvästi.

Sienten avulla pystytään arvioimaan useiden uhanalaisten biotooppien suojeluarvoja. Tähän tarvitaan luotettavaa ja kattavaa tietoa sienilajeista, niiden levinneisyydestä ja kasvupaikoista. Tätä tietoa Sieniatlashankkeessa kerätään.

Hankkeen tarkoituksena on edistää sieniharrastusta, lajintuntemusta ja innostaa kaikkia sienistä kiinnostuneita ilmoittamaan havaintonsa Vihko-havaintopalvelun Sieniatlaslomakkeella. Sieniatlaslomakkeen kautta ilmoitetut havainnot tallentuvat Suomen Lajitietokeskuksen tietojärjestelmään.

Havaintotietoja voi hakea ja kirjata kuka tahansa. Hyvän ja luotettavan havainnon tekemiseen tarvi-

taan kuvia sienien ala- ja yläpinnalta sekä tietoja kasvupaikasta.

Hanketta koordinoivat Jyväskylän yliopiston tiedemuseo, Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, Oulun yliopiston kasvimuseo, Turun kasvimuseo ja Suomen sieniseururajat. Sieniatlas-asiantuntijat tarkastavat ilmoitettuja havaintoja ja auttavat havaintojen määrittämisessä. Haluamme tukea sieniharrastusta ja kouluttaa uusia osajia.

Lisätietoa Sieniatlas-hankkeesta, sienihavaintojen tekemisestä ja tulevista tapahtumista: Sieniatlas.fi

Sieniatlaksen myötä on julkaistu myös etsintäkuulutuksia harvinaisista lajeista. Vuonna 2017 hytymaljakkiaan (*Sarcosoma globosum*) etsintäkuulutus tuotti 80 uutta havaintoa, useat ennestään tuntemattomilta kasvupaikoilta.

Marjahavainnot.fi auttaa marjastajaa

Suomessa useampi kuin joka toinen marjastaa. Marjapaikkojen tilanteen voi tarkistaa Luonnonvarakeskus Luken verkkopalvelusta.

Marjahavainnot.fi-palvelusta voi katsoa helposti mustikan, puolukan ja suomuuraimen havaintotietoja kartalla. Havaintoja voi tarkastella joko kypsinä marjoina, raakileina tai kukkavaiheessa

Lukessa toivotaankin, että marjastajat ympäri Suomen kartuttaisivat satotietoja tallentamalla omia havaintojaan. Mitä enemmän havaintoja on, sitä parempaa on myös satotieto.

Luonnonvarakeskus (Luke) julkaisee marjastajien avuksi kesän mittaan useita marjasatoennusteita. Kertyneet marjahavainnot auttavat ennusteiden luotettavuudessa.

Marjahavainnot-kampanjasivustolla marjastajille ja muille innokkaille havainnoijille annetaan selkeät ohjeet havaintoruudun perustamiseen, havaintojen laskemiseen ja niiden kirjaamiseen. Havaintojen tekijöille satotiedot ovat täysin ajantasaisia, mutta muille tiedot näkyvät noin viikon viiveellä.

Liity mukaan havainnoimaan!

Marjahavainnot.fi-palveluun kerätään kansalaisten tekemiä satohavaintoja koko maan alueella. Marjahavaintojen teossa on tehty pitkään yhteistyötä Suomen 4H-liiton kanssa, mutta satohavaintoverkostoon voi liittyä kuka hyvänsä.

Katso lisää ja ilmoita omat marjahavaintosi: <https://www.luke.fi/kampanja/marjahavainnot/> <https://marjahavainnot.fi/#/>

Lähde: Luken tiedote ja kampanjasivut

Metsään.fi

Suomen metsäkeskuksen Metsään.fi-palvelu metsänomistajille monipuolistuu. Kesäkuun puolivälistä alkaen palvelussa voi ilmoittaa halukkuutensa liittää metsänsä luomukeruualueeksi. Ilmoituksen jälkeen metsänomistajan valtuuttama selvittäjä tarkistaa alueen luomukelpoisuuden ja liittää metsän luomuvalvontajärjestelmään. Palvelun tavoitteena on laajentaa kustannustehokkaasti Suomen kansainvälisesti merkittävää luomukeruu-pinta-alaa, ja saada yhä suurempi osa metsien marjoista, sienistä, mahlasta ja luonnonyrteistä kaupallisesti hyödynnettyä. https://mmm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/luomukeruualueet-karttapalveluun-ja-tuotteet-luomuna-maailmalle

Teksti ja kuva: Birgitta Partanen, Arktiset Aromit ry

Luonnontuotealan konkari SIMO MOISIO eläketunnelmissa

Simo Moisio jäi eläkkeelle Arktisista Aromeista 25 toiminnantäyteisen vuoden jälkeen. Kysyimme Simolta, miten vuosi vapaalla on sujunut.

Millä mielellä jäit 25 vuoden jälkeen eläkkeelle?

Eläkkeelle jäänti osui sopivasti, kun onnistuin turvaamaan yhdistykselle ja sen hankkeille rahoituksen vähän pidemmäksi ajaksi. Näin Birgitan tai Elinan ei tarvinnut välittömästi alkaa etsimään rahoituksia. Kun olin vuodesta 1980 alkaen toiminut hankerahoitusten turvin, oli huojentavaa päästä eroon jokasyksyisestä jännityksestä seuraavan vuoden rahoitusten osalta.

Miten ensimmäinen vapaaherran vuosi on kulunut?

Viime vuoden loppukesä oli ensimmäinen kerta, kun ei "kesälomalla" tarvinnut vastailla lehdistön haastatteluihin. Tiedotus oli tärkeässä roolissa kaikissa työsuhteissani ja se edellytti tavoitettavuutta myös loma-aikoina. Joten viime kesän loppu oli ensimmäinen todellinen kesälomani.

Syksyllä keräsin paljon mustikoita ja kalastimme kesämökillä. Omakotitalon ja kahden eri suunnissa sijaitsevan kesämökin askareissa riittää töitä. Syksyn pimeänä kautena siivosin opiskelu- ja muita aineistoja ja kuljetin niitä paperinkeräykseen. Talvella matkustelimme ja hiihimme ahkerasti.

Kulttuuritapahtumiin, sukulaisten ja tuttavien tapaamiseen on nyt myös aikaa enemmän. Joissakin luottamustehtävissä olen vielä mukana, kuten Rajaseutuyhdistyksen hallitus, Kainuun rahaston hoitokunta ja Akava.

Jos saisit minkä tahansa luonnontuotealaa koskevan toiveesi toteutumaan, mikä se olisi?

Luonnontuotteet ovat paitsi terveellisiä myös ympäristöystävällisiä. Kun Suomi pyrkii hiilineutraaliksi, toivoisi oman maan lähiruuan ja erityisesti luonnontuotteiden arvostuksen kasvavan ja käytön lisääntyvän.

Millaisia terveisiä haluat lähettää luonnontuotealan toimijoille?

Idearikkaus, innostus, yhteistyö ja vahva usko onnistumiseen vievät alaa eteenpäin jatkossakin.

Entä päättäjille?

Ympäristön ja terveyden kannalta tärkeiden tuotteiden käyttöä on järkevää kasvattaa.

Kiitos Simo, ja hyviä eläkepäiviä!

LUONTO SINULLE KUISKAILEE

Teksti: Elina Nihtilä, Arktiset Aromit ry

Kuvat: Salla Anttonen, Elina Nihtilä, Arktiset Aromit ry

Saunan pehmeä lämpö ja miellyttävä hämäryys ympäröivät kehon ja karkottavat kiireen. Kun tyrnihunajakuorinta on silottanut ihon, voi yrttiniyttihieronnan jälkeen siemailla rentoutuneesti kuumulaista lähiteetä. Tätä on elämä parhaimmillaan!

Tanja Pyykkönen tekee moottorisahataidetta. Pöllöt ovat lentäneet pitkälle ja ne tunnetaan eri puolella Suomea. Pöllöjen kanssa voi myös jumpata esimerkiksi yrityksen työhyvinvointipäivässä. Jalkoja pääsee puolestaan hemmottelemaan myös kotisaunassa. Toimii!

Suomalaiset menestyvät onnellisuustilastoissa ja viihtyvät saunassa. Voisiko näillä asioilla olla yhteys? Varmaa ainakin on, että luonnonläheinen saunaterapia lisää hyvinvointia.

Kalevala Experience -yrityksen perustaja **Tanja Pyykkönen** tuntee kainuulaisen luonnon ja osaa välittää sen hyviä taikvoja tekeviä viestejä asiakkailleen. Saunahoitojen ohella hän luottaa yrtteihin, turpeeseen, marjoihin sekä ylipäättään erämaan lahjomattomaan kauneuteen ja voimaan.

Hyvinvointituotteiden raaka-aineet ovat peräisin niin läheltä kuin vain mahdollista. Pyykkönen kasvattaa ja kerää yrtit itse ja hoitoturpe nousee omalta suolta. Hoitotyössä käytettävän turpeen täytyy olla tietynlaista ja sen on läpäistävä tarkat testit.

Kaikilta Suomen soilta luonnonkosmetiikaksi soveltuvaa turvetta ei suinkaan löydy, mutta Pyykkösellä oli onnea matkassa. Tulevaisuudessa Kalevala Experience omavaraisuus myös turpeen suhteen on taattu.

Elämysten reseptinä luonto

Omalla tavallaan Kalevala Experience on monialayritys, mutta punainen lanka kaikessa tekemisessä on luonto. Kun ihminen suuntaa ajatuksensa ja toimintansa luonnon tai luonnontuotteiden äärelle, se väistämättä rentouttaa.

Luonto osaa vaatia huomion ja poistaa rönsyt, jolloin on helppo keksittyä olennaiseen. Stressi ja kiire eivät luonnolle pärjää ja ne hiipuvat ilahduttavasti luonnon helmassa.

Monille Suomeen saapuville matkailijoille sauna on jo itsessään uusi kokemus. Kun siihen vielä lisätään erilaisia vihtoja, makuja ja tuoksua on tuloksena unohtumaton elämys. Harva suomalainen on käytännössä kokenut katajan- tai männynoksien eron vaihtoehtoisena vihtana.

– Saunassa pitää juoda paljon. Useisiin saunahoitoihini kuuluvat hyvinkin happamat mehut, kuten puolukka ja tyrni. On mielenkiintoista huomata, miten saunan lämmössä hapan juoma muuttuukin kielellä makeaksi, Tanja Pyykkönen kertoo.

Perinnehoidoja arvostava Pyykkönen on halunnut elvyttää nykymaailmasta lähes täysin kadonneen pesijän ammatin. Vuosikymmeniä sitten pesijä kuului jokaiseen yleiseen saunaan ja yleisessä saunassa käynti useimpien suomalaisten viikko-ohjelmaan. Nyt kyse on harvinaisesta hyvinvointipalvelusta, vaikka puhdistuminen on luonnollinen perustarve.

Pyykkönen toteuttaa saunahoitoja eri puolella Kainuuta. Kesäkaudella hän tekee hoitoja myös omalla tilallaan Kuumussa Kuhmon ja Suomussalmen rajalla. Tilalta voi vuokrat mökin ja viipyä luonnonrauhassa lomailien saunatuokiota pidempäänkin.

Vuodenajasta riippuen marjastus, sienestys, metsästys ja pilkkiminen ovat matkailijoiden suosimia tapoja viettää aikaa metsässä ja järvenseällä.

– Teen Kuumussa räätälöidysti saunahoitoja, kuppautta, hierontaa sekä yrttahoitoja, joista pääsee nauttimaan todellisessa luonnonrauhassa. Lähimpään maalaiskyläkauppaan Alavuokkiin on 18 kilometrin matka, Suomussalmelle ja Hyrynsalmelle 50 ja Kuhmoon 77 kilometriä.

Kuumussa on hyvä vain olla, tai sitten siellä voi esimerkiksi maalata tai kirjoittaa luonnon inspiroivassa ympäristössä. Ympäristö houkuttelee luovuuden esiin.

Inspiroivat yrtit myös lahjoiksi

Kainuun maineikkain yrttiasiantuntija on kiistatta ollut Elias Lönnrot, joka avarakatseisena lääkärinä oli aidosti kiinnostunut luonnonyrteistä. Lönnrotin

jalanjälkiä seuraten Tanja Pyykkönen on tuotteistanut alueen arvokkaita yrttejä niin ulkoiseen kuin sisäiseen käyttöön.

Luonnollisesti Pyykkönen käyttää hoitotyössään omia tuotteitaan; lisäksi Kalevala Experience -val-

misteita myydään useiden jälleenmyyjien kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että kotioloissakin voi hemmotella itseään Kalevalaisella yrttijalkakylvyllä tai siemilla Mielikin puhdistavaa yrttiteetä. Tuotteet ovat pidettyjä tuliaisja ja niillä voisi olla potentiaalia myös liikelahjakäytössä.

– Haluan hoitaa ja auttaa ihmisiä ja tuottaa heille hyvää mieltä. Esimerkiksi turpeesta on moneen. Sen ominaisuudet lievittävät kipua, mutta se antaa myös iloa kokovartalonaamiona saunovalle polttariporukalle. Tuotteeni ja palveluni muotoilen aina asiakkaideni mukaan.

Alkava kasvukausi on jälleen uudistumisen aikaa. On aika laittaa talven tuiskuissa tehdyt suunnitelmat käytäntöön ja täydentää tuotevalikoimaa uutuuksilla – sekä luonnontuotteiden että palvelujen saralla.

Kuusenkerkkäkeräin vei voiton ideakilpailussa

Luonnontuotealasta elinvoimaa -tapahtumassa palkittiin luonnontuotteiden keruumenetelmien uusia ideoita.

Luonnonmukaisuutta ja terveysvaikutteisuuksia korostavat trendit ja villiyrttihuuma ovat saaneet aikaan luonnontuotealan uuden tulehmissen. Kasvava ala tarvitsee yhä enemmän ja monipuolisemmin raaka-aineita, jotta yritykset kykenevät tarttumaan niin kotimaan kuin maailmankin markkinoiden kasvavaan kysyntään.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun Biotalousinstituutti, Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry, Arktiset Aromit ry ja Suomen Metsäkeskus toteuttivat ideakilpailun luonnontuotteiden keruun edistämiseksi. Kilpailuun osallistuminen oli avoin yksittäisille henkilöille, tiimeille ja yrityksille. Kilpailussa keskityttiin nimenomaan luonnosta kerättäviin tuotteisiin.

Uusien menetelmien odotettiin parantavan keruun kustannustehokkuutta, mahdollistavan entistä suurempien raaka-ainemäärien liikkeelle saannin, toimivan kestävästi, turval-

lisesti ja luontoa säästäen ja mahdollistavan luonnontuotteiden keruuseen perustuvan liiketoiminnan.

Kilpailuaika oli 17.8.-31.12.2018, ja siihen saatiin 11 esitystä. Ne arvioi alan asiantuntijoista koostuva tuomaristo.

Palkitut ja valintakriteerit

1. palkinto, 1000€: **Juha Viirimäki**, kuusenkerkkäkeräin. Pisimmälle viety ratkaisu, jonka esittelyä tuki video.
2. palkinto, 600€: **Päivi Laitila**, hortahanska. Pestävä materiaali, vahvuus automaationäkökulmassa, hyvä nimi, työkalu, joka muuttaa perinteistä keruutapaa.
3. palkinto, 400€: **Metsäyhdistys Pirkanmaa**, hakkuutähteistä ovikranssiksi. Keruun integroiminen osaksi muuta metsätaloutta, tavoitteena edistää alan liiketoimintaa.

Kunniamaininta: **Rauno Säkkinen**, vyöpussi. Jatkokehittettynä voisi innostaa harrastekeräilijöitä, menee pieneen tilaan, arvo alan tunnetuksi tekemisessä.

– Kansalaisilla on valtavasti luomisvoimaa. Tarvitaan keinoja kannustaa ihmisiä käyttämään kekseliäisyyttään ja tuomaan ideoitaan hyödynnettäviksi, kertoo tuomariston jäsen, asiantuntija Markku Paananen Jyväskylän ammattikorkeakoulun Biotalousinstituutista.

– Biotalousinstituutti auttaa keksijöitä tässä. Palkituilla ideoilla voidaan tehostaa luonnontuotteiden keruuta, ja niiden jatkokehittämisestä neuvotellaan, jatkaa Paananen.

Kilpailun järjestämistä tukivat NORD-T, Fransilan luomuyrittäjä, Saarijärven kaupunki, Yrttipaja, Pro Pakuri Finland ry, Arktiset Aromit ry ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

*Teksti: Hilikka Rantala
Kuvat: JAMK ja Arktiset Aromit ry*

Juha Viirimäki ideoi voittoisan kuusenkerkkäkeräimen.

Teksti: Salla Anttonen

Kuva: Essi Lauronen

Taide tuli gallerioista metsään

Metsä ja luonto ovat hyvin epätyypillisiä paikkoja järjestää kulttuuritapahtumia. Tässä piileekin mahdollisuus uudelle.

Luonto tarjoaa loputtoman määrän ideoita ja mahdollisuuksia luovalle mielelle.

Salla Anttonen on tehnyt taideprojektissaan yhteistyötä Kainuun luonnontuotealan kehittämishankkeen kanssa.

Luonto tarjoaa loputtoman määrän ideoita ja mahdollisuuksia luovalle mielelle. Kansat ympäri maailman ovat aina ajatelleet, että luonnossa on jotain pyhää ja voimakasta, jonka vieressä voi tuntea pienuutensa ja luonnon mahdin.

Modernissa kiireisessä maailmassa ihmiset helposti unohtavat olevansa osa luontoa, mutta entä jos heille tarjottaisiin uniikki kokemus yhdistän luonnon kauneuden ja taiteen?

Niin kauan kuin on ollut ihmisiä, on ollut taidetta. Tästä esimerkkinä ovat esi-isiemme teokset, joita voi ihastella esimerkiksi Hossan kansallispuistossa Suomussalmella.

Hossan värikallioiden taideteoksista inspiroituneena sain idean luoda matkailijoille elämyksen, joka tarjoaa uudenlaisia kokemuksia luonnossa tapahtuvasta esittävästä taiteesta ja herättää henkiin luonnon salamyhkäisyyttä.

Ohjelma on syntynyt Hossan luonnosta ja historiasta. Esitys herättää henkiin kalliomaalausten maailman ottamalla vaikutteita shamanismista ja suomalaisesta esikristillisestä perinteestä.

Ohjelmana on useammasta performanssista koostuva kokonaisuus, jossa performanssitaide sekä muinaissuomalaisuudesta inspiroitunut puvustus luovat esityksellisesti metsään eloa.

Taiteella on runsaasti annettavaa matkailulle

Performanssitaiteen lisäksi luonnossa on mahdollisuus järjestää yleisölle esittävää reaaliaikais-ta maalaamista, jossa hyödynnetään itse luontoa. Myös luontoon rakennettu installaatio luo normaaliin metsään uudenlaista tunnelmaa.

Taiteella on paljon annettavaa matkailualalle; sen avulla luodaan kansallispuistojen kaltaisiin paikkoihin identiteettiä ja paikalle omaperäistä ilmapiiiriä, vaikkapa maagisena turistikohteena.

Metsä ja luonto ovat hyvin epätyypillisiä paikkoja järjestää kulttuuritapahtumia, mutta ehkäpä juuri siinä piileekin mahdollisuus uudenlaisille vetonauloille. Pohjoisen mytologia kiehtoo takuulla myös ulkomaalaisia, jotka haluavat kokea aidon Pohjolan tunnelman.

Puolukan- ja karpalonmakuista energiaa koko maailmalle!

Kainuulainen PureProtein-energiapatukka tekee hyvää

PureProtein Finland Oy:n ensimmäiset energiapatukat lähtivät kehittymään Maija Aution halusta syödä hyvin. Aktiivinen kestävyysurheilija oli huomannut, että tarjolla ei juuri ollut lisäaineettomia saatikka aitoja ravintoaineita sisältäviä välipaloja. Ruoanlaitosta nauttiva Autio oivalsi, että myös terveelliset patukat oli mahdollista valmistaa itse.

Kotikeittiössä alkoi tapahtua. Variaatioita syntyi paljon ja lähipiiri toimi koemaistajana. Alusta lähtien Autiolle oli selvää, että yhtenä raaka-aineena ovat kotimaiset marjat. Niistä parhaiksi tähän tarkoitukseen osoittautuivat pirteänhappamat puolukka ja karpalo.

– Mielenkiintoisena harrastuksena alkanut tuotekehitystyö muuttui asteittain ammattimaiseksi, kun yritysidea jalostui. Personal trainerina olin huomannut, että terveelliselle proteiiniapatukalle on kysyntää. Halusin ja uskalsin investoida ideaani yhä enemmän aikaa ja rahaa, Autio sanoo.

Täynnä arvoaineita, ei e-koodeja

Syntyivät kainuulaiset PureProtein -patukat, jotka marjojen ohella sisältävät ravinnerikasta herneproteiinia, auringonkukansiemeniä, kaakaovoita sekä agave- ja kookossiirappia. Tuotteet ovat kasvispohjaisia eli ne sopivat vegaaniseen ruokava-

lioon. Gluteenittomuus ja pähkinättömyys ovat myös tuoneet patukoille omat ystävänsä. Täysin lisäaineettomista patukoista ei e-koodeja löydy. Autiolle on tärkeää, että pakkauksen raaka-ainelistaa lukiessaan jokainen ymmärtää, mitä saa.

– Kun ihmisen ruokavalio on kunnossa, alkaa myös treeni luistaa. Epäsäännöllisen ruokailun myötä energiataso sahaa ylös ja alas, eikä se tee hyvää kenellekään. Kun tietää, mitä syö ja milloin, eivät heräteherkut aiheuta suunnittelemattomia sokeriövereitä. PureProtein kulkee helposti mukana ja pelastaa paljon, silloin kun sen hetki on.

Ensimmäisenä tuotteen löysivät aktiivisesti liikkuvat ihmiset, joita varten se alun perin syntyi. Proteiinfanien ja urheilijoiden lisäksi välipala, jonka kaikki arvoaineet keho pystyy hyödyntämään, on erinomainen tuote matkatyötekeville. Se tuo myös tauotta toimistoissa päätetyöskentelyä iltapäiväpullan asemasta.

Prototyypin pakkaus uudistuu tänä vuonna täysin muovittomaksi. Tarkkaile siis hyllytilaa myymälöissä. Ehdoton lupaus on, että tyylikkyys säilyy. Makuina karpalo ja puolukka.

Välipalaboomi on kansainvälinen ilmiö

Yritys syntyi oikeaan aikaan. Välipalakuultuuri on nyt hurjassa nousussa ja huoli ilmastomuutoksesta ohjaa ruokailutottumuksia kasvispohjaisempaan suuntaan. Maija Autio iloitsee siitä, että saa tarjota ihmisille erinomaisen tuotteen, jonka takana hän voi seistä sataprosenttisesti. Ajanmukainen tuote, itsenäisyys ja yrityskulttuuri, jota ohjaavat omat arvot, tekee yrittämisestä mielekäästä.

– Kotimaiset marjat ja niihin läheisesti liittyvät jokamiehen oikeudet ovat Suomelle iso etu. Luonnonmarjat viestivät myös puhtaasta ilmasta ja maaperästä. Niiden vapaa kerättävyys kertoo puolestaan avoimesta yhteiskunnasta.

Autio esitteli tuotettaan lähes kahden viikon ajan Grüne Wochella, joka on maailman suurin kuluttajille suunnattu elintarviketapahtuma. Berliinin vihreä viikko oli kokemuksena onnistunut. Uudet kontaktit, vuorovaikutus ja tietotaito ovat arvokkaita kotiin viemisiä.

– Saksassa pidettiin tuotteesta paljon. Kiinnostavaa oli huomata, että keskieurooppalaiseen maakuun osui paremmin puolukka, kun Suomessa karpalo on selkeä suosikki, Autio kertoo.

PureProtein Finlandin tulevaisuus näyttää energiseltä. Uusia tuotteita kehitetään, prototyypin pakkaus uudistuu ja toiminta laajenee. Tähän kaikkien tarvitaan lisää tekijöitä ja toimitilaa.

Olen sitä mieltä, että työtehtäviä kannattaa jakaa jo yritystoiminnan aikaisessa vaiheessa. Ideointi, kehitys ja aivoriihet ovat paljon tehokkaampia ryhmässä. Tämä on kaikkien yrittäjien hyvä pitää mielessä, Autio vinkkaa.

Luonnollisesti Pyykkönen käyttää hoitotyössään omia tuotteitaan; lisäksi Kalevala Experience -valmisteita myydään useiden jälleenmyyjien kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että kotiolioissakin voi hemmotella itseään Kalevalaisella yrttijalkakylvyllä tai siemailla Mielikin puhdistavaa yrttiteetä. Tuotteet ovat pidettyjä tuliaisja ja niillä voisi olla potentiaalia myös liikelahjakäytössä.

MARJASTUKSEN MM-KISAT Suomussalmella 14.9.2019

Teksti: Kaisu Seppänen
Kuva: Arktiset Aromit ry

Marjastuksen MM-kisat on iloinen koko perheen tapahtuma, jossa mitellään leikkimielisesti maailman parhaan marjastajan tittelistä. Kisaan voi osallistua yksin tai yhdessä, sopiva kilpailusarja löytyy kaikille. Lapsille ja nuorille on oma sarjansa. Marjaa voi kerätä käsin, poimurilla tai haravalla.

Tule tutustumaan uusiin marjakaveriini!

Jos innostuit, mutta sinulla ei ole kolmihenkiä joukkuetta, ilmoittaudu marjakaveriksi. Järjestämme sinulle iloisen kisajoukkueen! Marjastushan on aina mukavampaa kivojen kavereiden kanssa. Ilmoittautua voi joko käsinpoiminta- tai poimuripoimintasarjaan. Rohkeasti mukaan!

Monipuolista ohjelmaa koko päiväksi!

Luvassa on mukavaa yhdessäoloa, ulkoilua ja viihdyttävää toriohjelmaa koko päivän. Viettäkö ikimuistoinen virkistyspäivä vaikka työporukalla tai perheen kesken. Hauskuutta voitte korostaa yhteisellä näyttävällä pukuteemalla – parhaat kisa-asut palkitaan! Maastossa on Rajasotilaskotisarjet myymässä kahvia ja pullaa, joten varaa pikkurahaa mukaan.

Marjastajien ahertaessa metsässä kannustusjoukoille on viihdyttävää ohjelmaa Ämmänsaaren

kisatorilla: Teuvo Oinas, tanssiryhmä Fortaleza Kajaanista, tanssi- ja lauluryhmä Karjalasta sekä Tiger plays Hurriganes -bändi Iisalmesta. Tori on täynnä markkinakojuja, ja tavara-arpajaisissa onni suosii useita!

Toriyleisö voi osallistua myös ToritietoVisaan koko päivän ajan. ToritietoVisa on leikkimielinen tietokilpailu, jossa tehdään tunnetuksi torikauppiaita ja heidän tuotteitaan. Osallistujien kesken arvotaan tuotepalkintoja.

Päivän päätteeksi julistetaan MM-kisan sarjojen voittajat ja jaetaan palkinnot. Kisapäivän iltana on vielä kisatanssit Suomussalmen Nuorisoseurantalolla. Jalalla voi pistää koreasti Teuvo Oinas ja Kiintotähti-orkesterin tahtiin.

Lisätietoa, mm. kilpailun säännöt, ilmoittautumislomake ja Ämmänsaaren kisatorin ohjelma löytyvät nettisivuiltamme:

<https://www.arktisetaromit.fi/fi/tapahtumat/marjastuksen+mm-kisat+1492019/>

Marjastuksen MM-kisat järjestävät yhteistyössä Arktiset Aromit ry ja Suomussalmen kunta. Tapahtumaa tukee maa- ja metsätalousministeriö.

MARJAKAVERI- KAMPANJA KÄYNNISTYY!

Teksti: Birgitta Partanen
Kuvat: Anne Hytönen

Luonnonmarjoistamme suurin osa jää poimimatta, vaikka ne ovat verrattomia sekä ravitsemuksen että ympäristön kannalta. Puhtaita superfoodeja vailla hiili- ja vesijalanjälkeä! Satoisimpia ja kaupallisesti merkittävimpiä marjojamme ovat puolukka, mustikka ja lakka, mutta sekä myyntiin että kotitarvekäyttöön on poimittavissa useita muitakin marjoja.

Marjasaaliin lisäksi metsäretket antavat liikuntaa ja hyvää mieltä. Useampi lähtisi mielellään marjaan, jos olisi joku kaveri mukaan lähtijäksi. Joku tarvitsee kyytiä, toinen marjamaastojen tuntijaa ja kolmas ei tohdi yksin lähteä metsään petojen tai eksymisen pelossa. Ja monen mielestä marjastaminen vain on monin verroin haus Kempaa hyvässä seurassa!

Arktiset Aromit ry käynnistää hyvän tuulen kampanjan marjastuksen edistämiseksi. Facebookissa käynnistettävän kampanjan tarkoituksena on auttaa marjastuksesta kiinnostuneita löytämään toisiaan ja sopimaan yhteisiä marjaretkiä. Kampanjan käynnistämiseksi haastamme mukaan kaikki yhteistyötahot ja toimijat, jotka haluavat olla mukana marjastuskulttuurin ylläpidossa ja vahvistamisessa, kuten järjestöt, oppilaitokset, urheilu- ja harrastusseurat sekä yksityishenkilöt!

Kampanjan aloitussivulla annetaan vinkkejä ja kerrotaan ajankohtaisista asioista. Sinne voi myös ilmoittaa perustetuista alueellisista facebook-ryhmistä, joissa marjakaverikontaktien haku tapahtuu. Alueellisia ryhmiä voi perustaa kuka tahansa. Alueellisten ryhmien ylläpidosta vastaavat niiden perustajat. Ryhmät voivat olla joko avoimia tai suljettuja niin, että ylläpitäjät voivat hyväksyä jäsenet ryhmään. Itselleen sopivaa marjakaveria voi hakea joko humorististen marjastajahahmojen avulla tai kertomalla Facebookissa, millaista marjakaveria hakee. Vastata voi joko seinälle tai yksityisviestillä.

Kampanja aloitetaan pilottina Facebookissa, ja toivomme, että sen avulla mahdollisimman moni marjastuksesta kiinnostunut löytää saman hengen kaverin ja saa vähintäänkin kotitarvemarjat talteen, ja ahkerimmat lisäansiota! Luonnonmarjojen myyntitulo on verotonta, ja marjastus sopiikin mainiosti tulonlähteeksi vaikkapa ilman kesätyötä jääneille nuorille tai hyötyliikuntaa arvostaville.

Lisätietoja: <https://www.facebook.com/marjakaveri/> ja toiminnanjohtaja Birgitta Partanen, birgitta.partanen@arktisetaromit.fi, 040 580 1186.

A glass of vibrant green smoothie sits on a wooden step. The smoothie is garnished with a fresh green leaf. The background shows more wooden steps and some green plants, creating a natural, outdoor setting.

Luonnosta Sinulle

Luonnontuotealan julkaisu 2019

Arktiset Aromit ry